

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1745/2022
06.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Александра Јовановић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Никола Тесла“ Нови Сад, са седиштем у Новом Саду, коју заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 794/22 од 09.03.2022. године, у седници одржаној 06.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 794/22 од 09.03.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ: пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 794/22 од 09.03.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 709/21 од 13.10.2021. године у ставу првом, другом и трећем изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован, тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд обавезе туженог да јој за период од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године исплати: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада 110.057,00 динара, са законском затезном каматом од 09.02.2021. године до исплате и 17.267,81 динара на име законске затезне камате обрачунате за период од доспелости сваког појединачног месечног износа до 08.02.2021. године; на име регреса за коришћење годишњег одмора 82.640,89 динара са законском затезном каматом обрачунатом од 09.02.2021. године до исплате и 11.799,41 динара на име законске затезне камате обрачунате за период од доспелости сваког појединачног месечног потраживања до 08.02.2021. године и **ОДБИЈА** захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка, са припадајућом каматом.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове целог поступка од 115.961,98 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 709/21 од 13.10.2021. године, ставом првим изреке, тужбени захтев је усвојен. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи за период од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада 110.057,00 динара, са законском затезном каматом од 09.02.2021. године до исплате и 17.267,81 динара на име законске затезне камате

обрачунате за период од доспелости сваког појединачног месечног износа до 08.02.2021. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора 82.640,89 динара са законском затезном каматом обрачунатом од 09.02.2021. године до исплате и 11.799,41 динара на име законске затезне камате обрачунате за период од доспелости сваког појединачног месечног потраживања до 08.02.2021. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу наканди трошкове парничног поступка од 58.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, тужилац је ослобођен обавезе плаћања судских такси у овом спору.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 794/22 од 09.03.2022. године, одбијена је жалба тужене и првостепена пресуда је потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Предложила је да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, у смислу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у основним школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побјијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у радном односу код тужене на радном месту ..., са коефицијентом за обрачун зараде 6,30%. Тужена је тужили у спорном периоду обрачунавала зараду тако што је коефицијент множен са прописаном основицом за дати месец. Тако обрачуната основна зарада тужиле у спорном периоду била је мања од минималне зараде, па је тужена кориговала и исплаћивала зараду тужили у висини прописане минималне зараде. Тужена у обрачунским листама за тужилу није посебно исказивала накнаде на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора нити је исказивала који део коефицијента се односи на ове накнаде. Вештачењем је утврђено да је, на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредно важећим Колективним уговорима у Републици Србији, између осталог ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, дневни износ исхране у току рада 250,00 динара, а месечни износ регреса 1/12 минималне зараде на месечном нивоу. По мишљењу судског вештака неисплаћени топли оброк за тужилу у спорном периоду износи 110.057,00 динара а обрачуната законска затезна камата до дана вештачења 08.02.2021. године 17.267,81 динара, док неисплаћена накнада за регрес за коришћење годишњег одмора 82.640,89 динара, а обрачуната законска затезна камата до дана вештачења 08.02.2021. године 11.799,41 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиље усвојили и тужену обавезали да јој исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у спорном периоду утврђен вештачењем, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена исплаћивала тужиљи минималну зараду следи да тужиљи није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужена дужна да јој ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиље.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017... 129/2021), у одредби члана 187. став 3. прописује да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана Закона, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са Законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, ниже од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако

послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. те одредбе Закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2 тог Закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

У конкретном случају, тужила је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијерна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон (Закона о платама у државним органима и јавним службама) прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/2015) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, а то право није предвиђао ни претходно важећи Посебни колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 12/2009). Дакле, на основу горе наведених прописа, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, па не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиле садржан било у општем било у посебном акту. То значи да тужили не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је то што је тужили, у спорном периоду, исплаћивана минимална зарада без утицаја на одлучивање.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, према опредељеном захтеву, припадају трошкови целог поступка на име ангажовања јавног правобранилаштва, на основу одредбе члана 162. Закона о парничном поступку, и то по 9.000,00 за састав одговора на тужбу и једног поднеска, приступ на два одржана рочишта по 10.500,00 динара, и за састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, применом важеће Адвокатске тарифе („Службени гласник РС“, бр. 37/21 од 14.04.2021. године), као и за судске таксе на жалбу од 13.653,96 динара и на ревизију од 27.307,92 динара, према важећој Таксеној тарифи.

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић